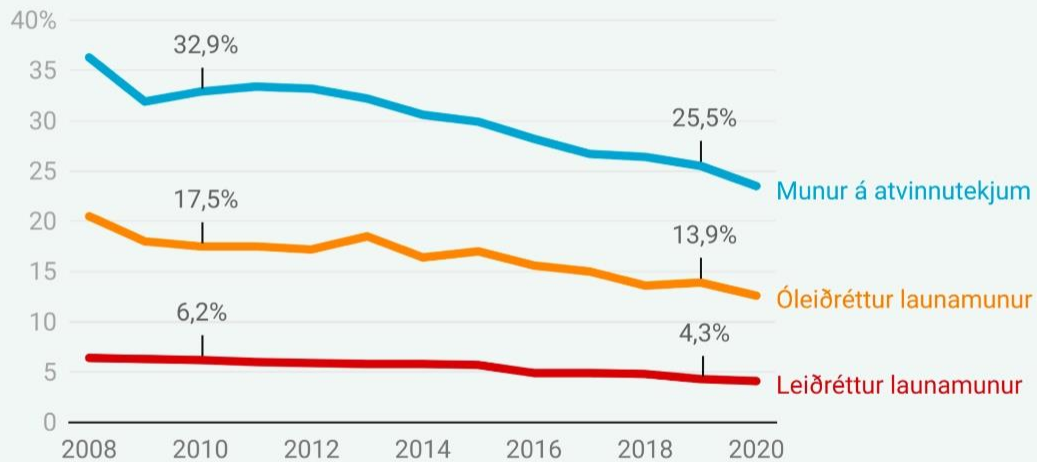

Launamunur karla og kvenna á Íslandi

Herdís SteingrÍmsdóttir, Dósent í hagfræði við Viðskiptaháskólann í Kaupmannahöfn (CBS)

Þróun á launamun karla og kvenna

Þættir sem gætu haft áhrif á kynbundinn launa- og tekjumun

Atvinnuþátttaka og
vinnustundir

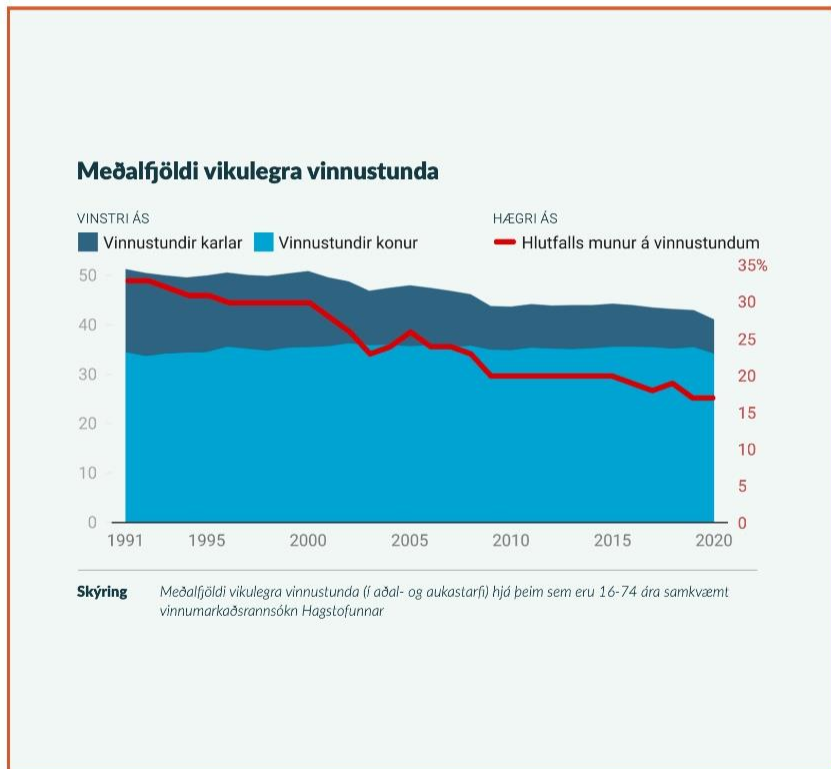
Menntun

Markaðir, atvinnugreinar
og störf

Barneignir og aðrar lýðfræðilegar
breytur

Mismunun - og aðrir illmælanlegir
þættir

Atvinnuþátttaka og vinnustundir

- Munur atvinnutekna karla og kvenna skýrist m.a. af því að karlmenn vinna að meðaltali fleiri stundir en konur
- Skv síðustu vinnuþátttöku Hagstofunnar er meðalvinnuvika karla 42,6 klst en meðalvinnuvika kvenna 35,0 klst

Þróun á leiðréttum og óleiðréttum launamun

Þróun á óleiðréttum launamun, markaðir

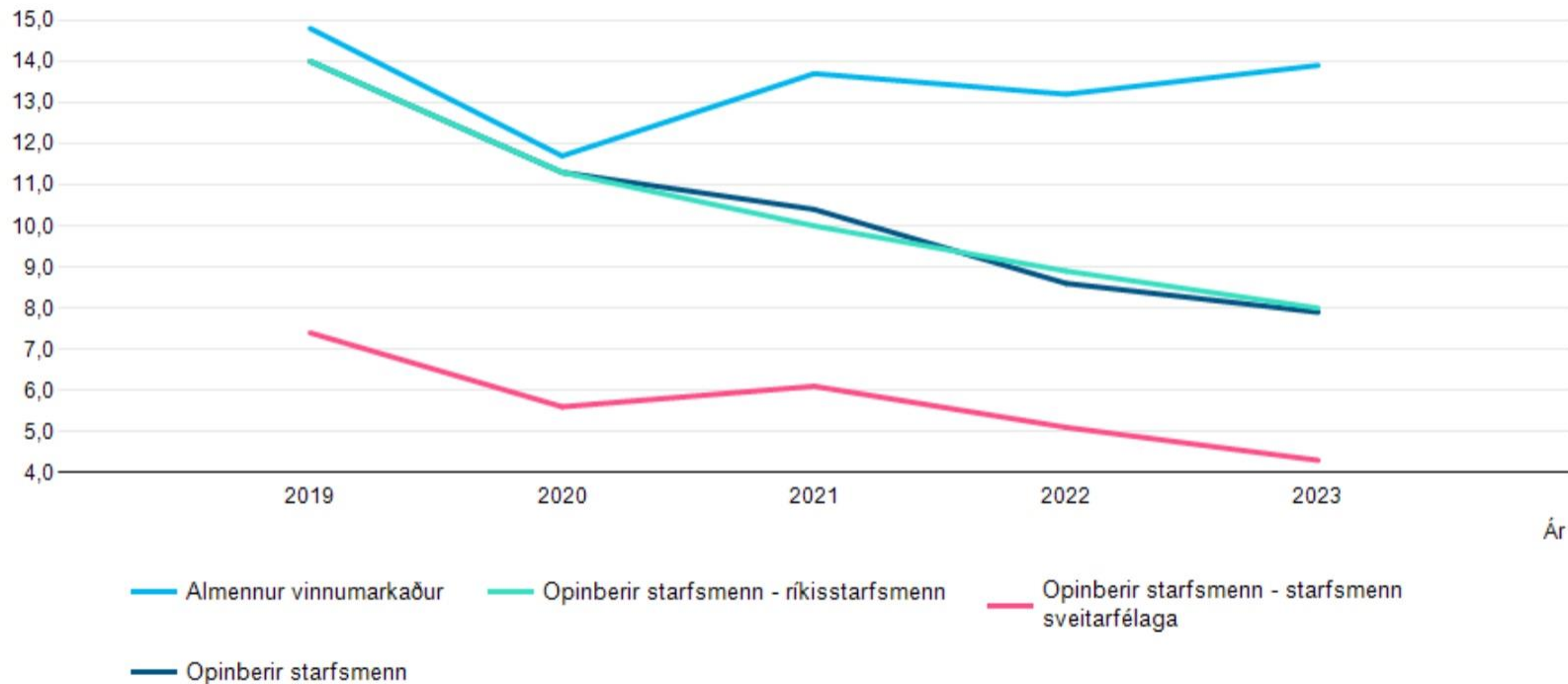
Þróun á leiðréttum launamun, markaðir

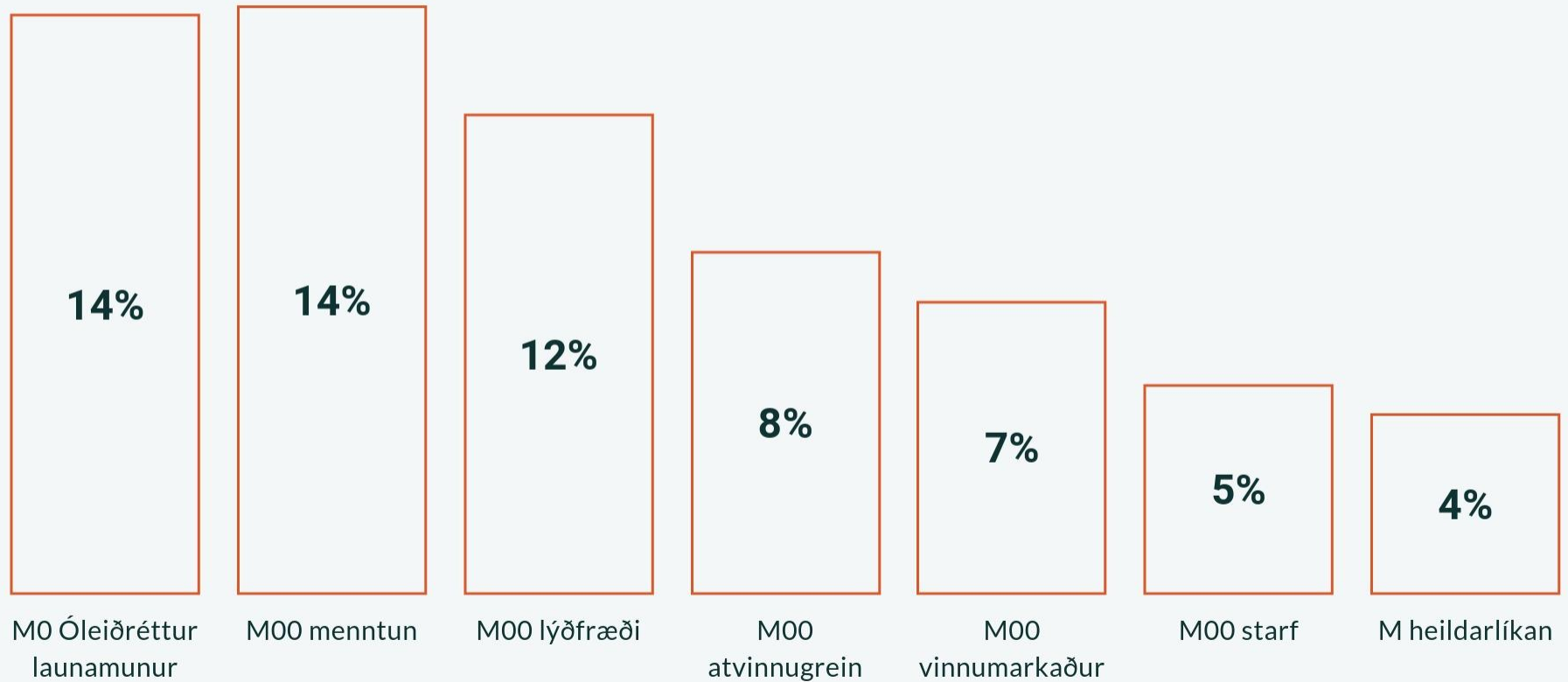
Óleiðréttur launamunur, þróun síðustu ár

	2019	2020	2021	2022	2023
Alls					
Launamunur	13,9	11,9	10,2	8,6	9,3

Óleiðréttur launamunur, þróun síðustu ár

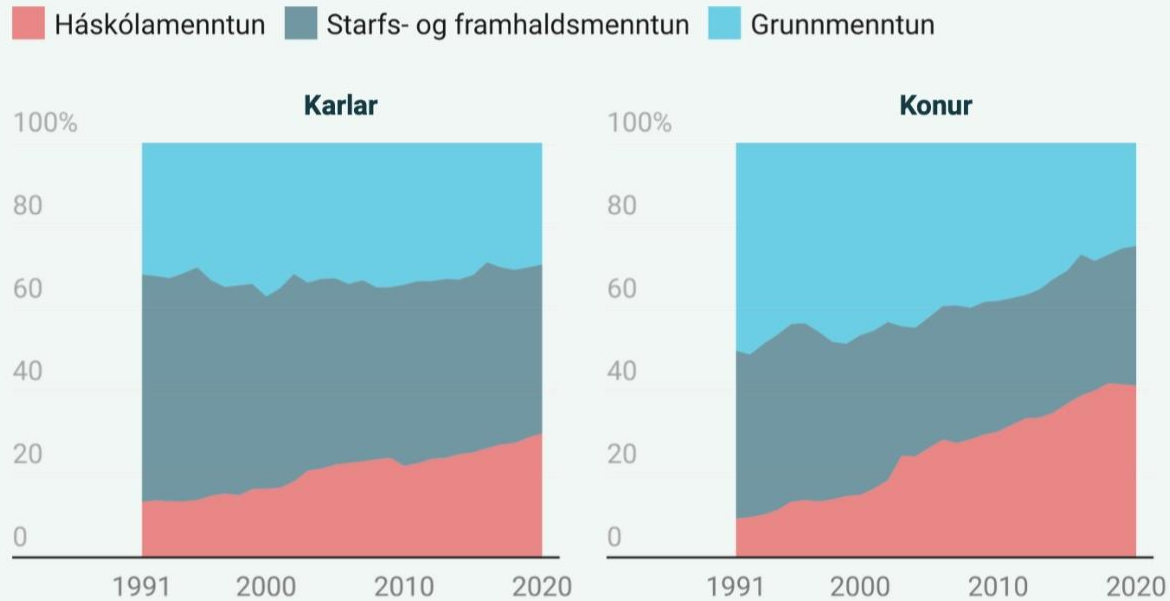

Leiðréttur launamunur (2019), mismunandi líkön

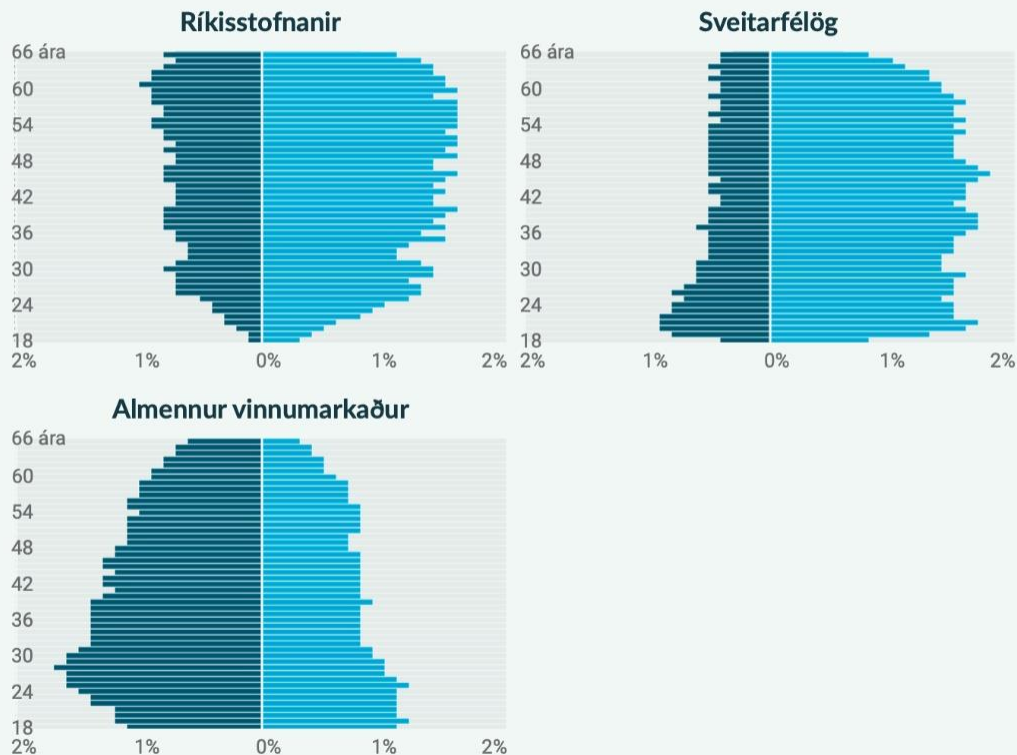
Menntun

Skýring Menntunarstaða einstaklinga á aldrinum 18-66 ára samkvæmt vinnumarkaðsrannsókn (ISCED 2011).

Hlutfallsleg aldursamsetning, rekstrarform

■ Karlar ■ Konur

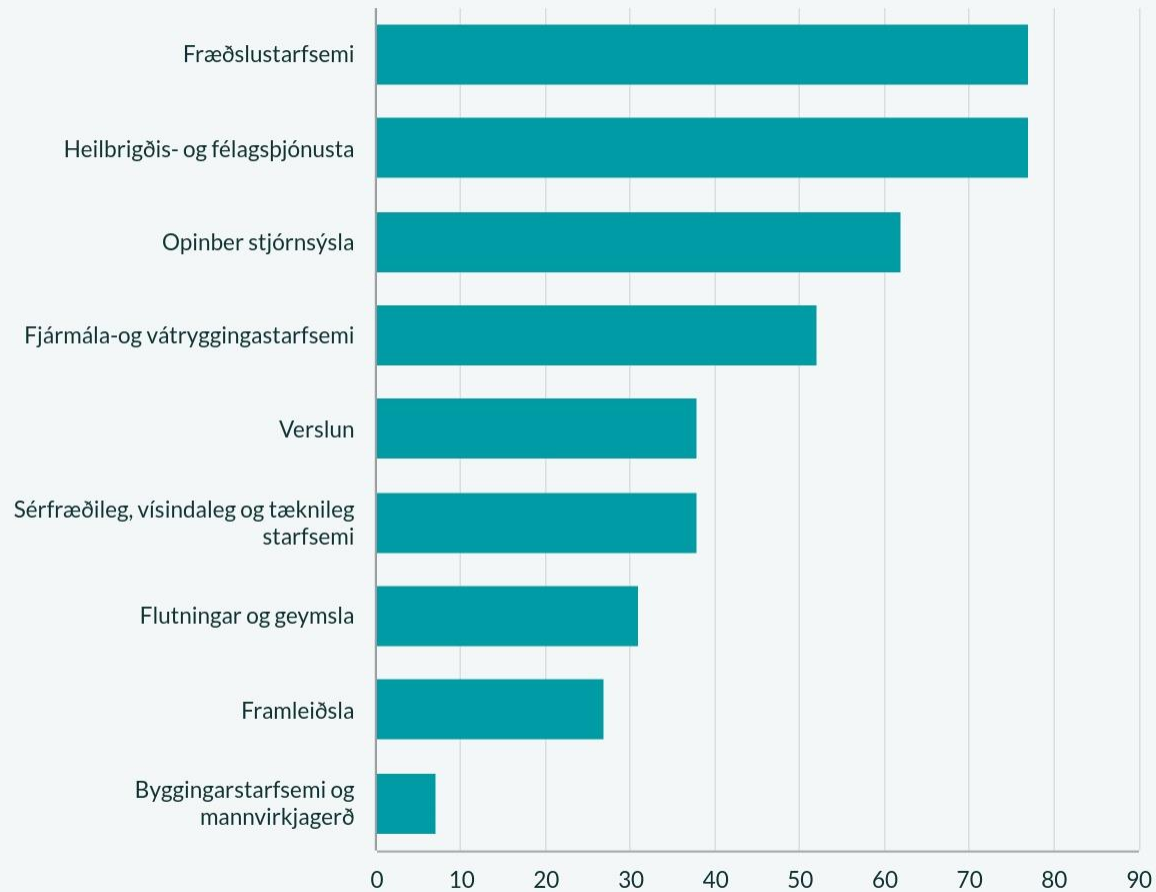

Hvar vinna konur og karlar?

Íslenskur vinnumarkaður er enn mjög kynskiptur. Til að mynda vinna um 43% kvenna sem eru á vinnumarkaði hjá hinu opinbera, en 15% karla

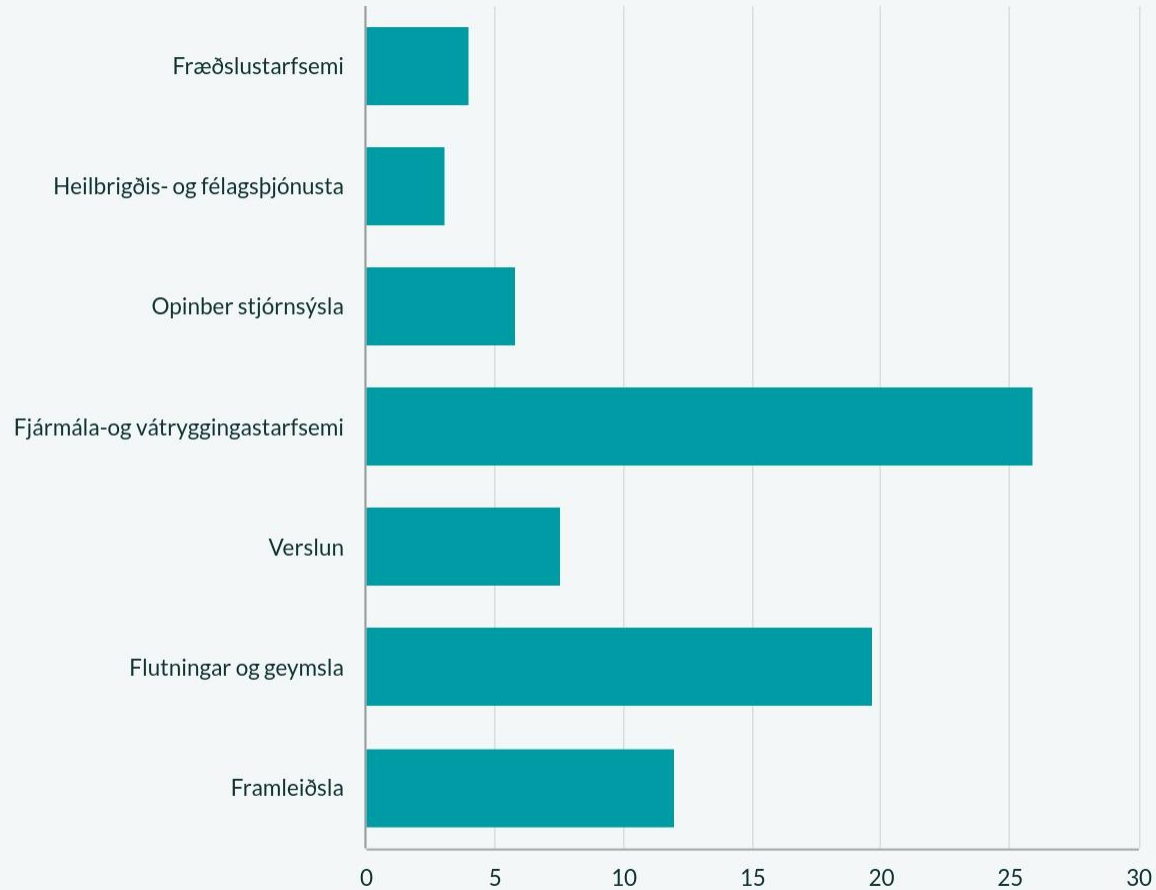
Atvinnugreinar

Hlutfall kvenna, 2019

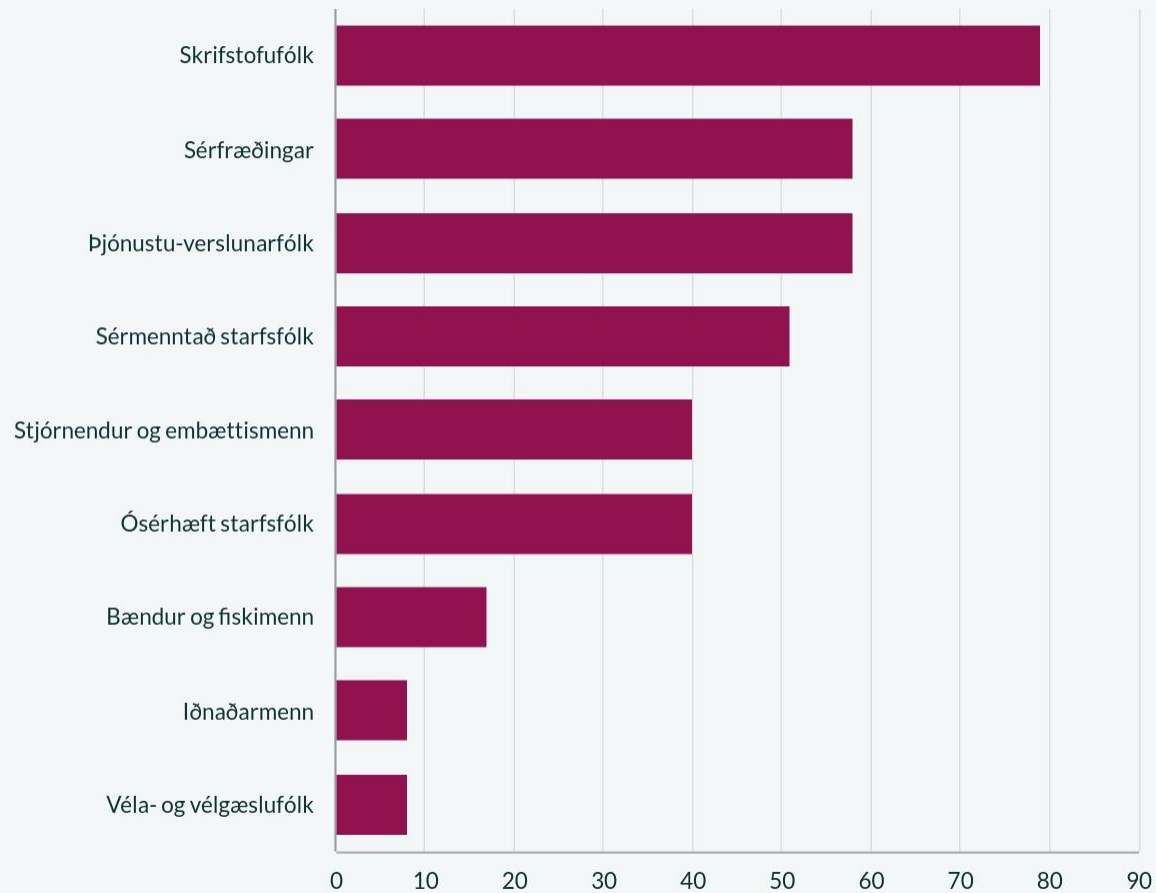
Óleiðréttur launamunur karlar og kvenna eftir atvinnugreinum

2023

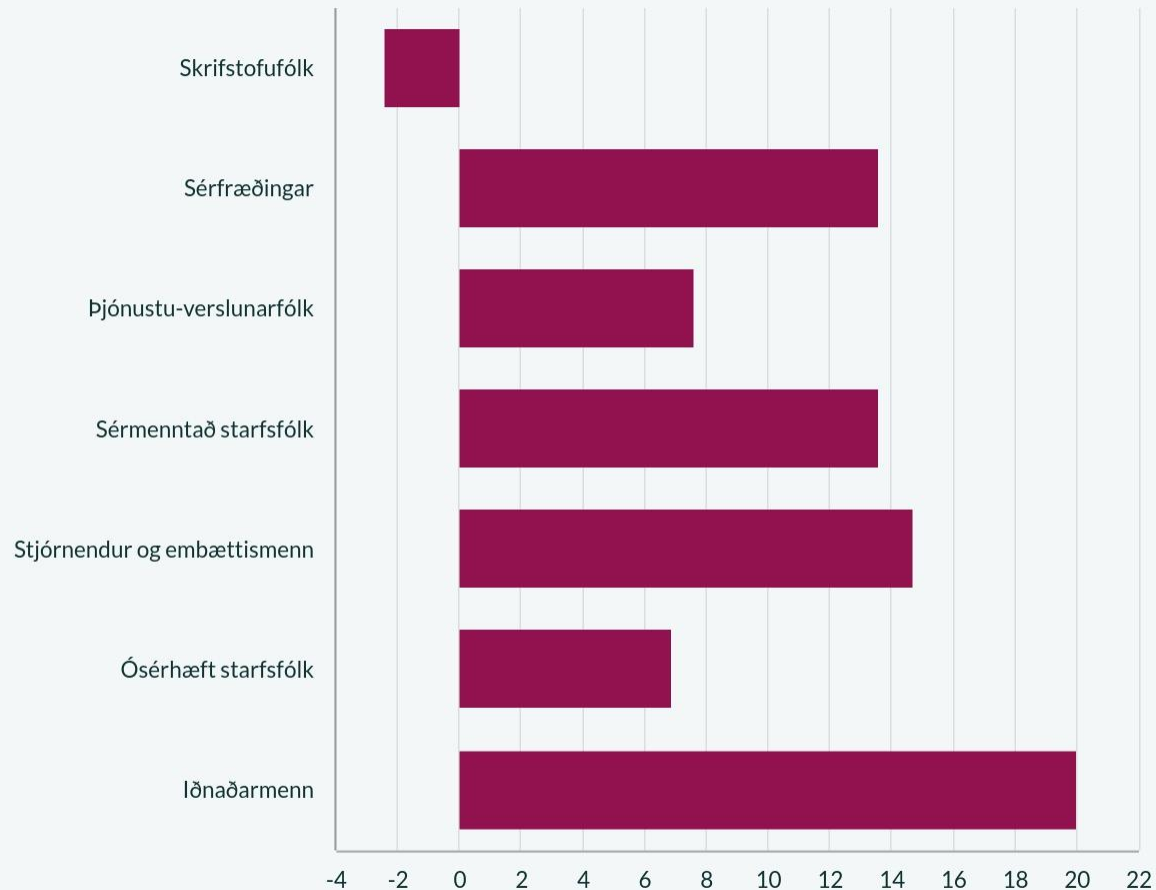
Starfsstéttir

Hlutfall kvenna, 2019

Óleiðréttur launamunur eftir starfsstéttum

2023

Lýðfræðilegar breytur

- Lýðfræðileg breytur hafa lítil áhrif á launamuninn

Leiðréttur launamunur 10,9% (2019), ef einungis er leiðrétt fyrir lýðfræðilegum breytum, þ.e. aldri, hjúskaparstöðu og fjölda barna

- Lýðfræðilegar breytur hafa ekki sömu áhrif á laun karla og kvenna

Karlar sem eru í hjónabandi eða sambúð fá hærri laun en aðrir karlar. Breytan hefur ekki marktæk áhrif á laun kvenna.

Fjöldi 6-16 ára barna á heimili hefur neikvæðari áhrif á laun kvenna en karla

- Alþjóðlegar rannsóknir

Hjúskaparstaða og laun karla - öfugt orsakasamhengi

Barneignir útskýra stóran hluta af launamuni karla og kvenna - áhrifin koma fram í gegnum aðrar breytur; t.d. hafa barneignir áhrif á það hvort að konur vinni hjá hinu opinbera, hversu mikið þær vinna og hvort þær séu í stjórnunarstöðu

Kynbundin mismunun og illmælanlegir þættir

Áhættusækni

Að semja um
launahækkunarir

Mismunun

Virði kvennastarfa

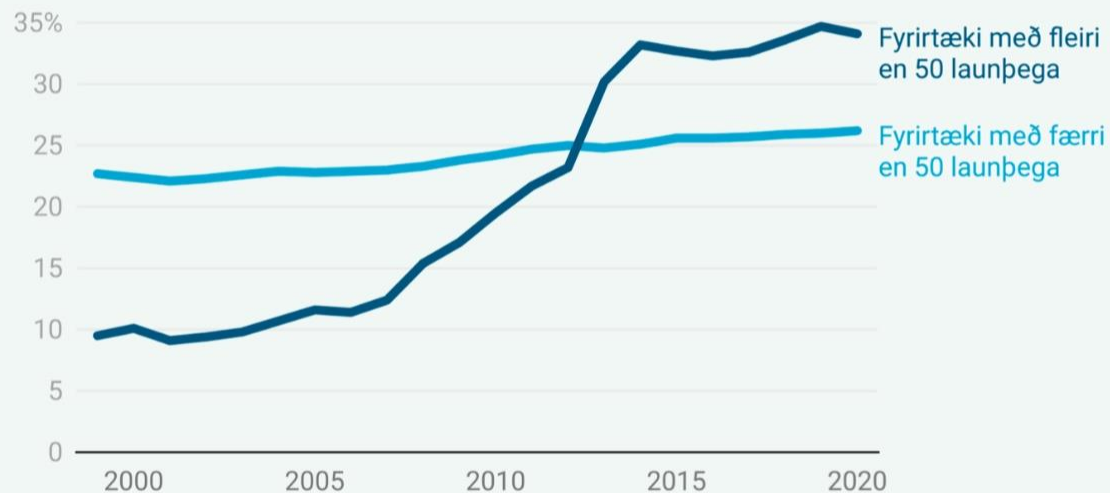
Mögulegt er að hluti leiðréttla launamunarins sé vegna þátta sem tiltæk gögn ná ekki utan um. Það er einnig mögulegt að leiðrétti launamunurinn leiðrétti fyrir ákveðinni mismunun og vanmeti því launamuninn

Opinberar aðgerðir

Hlutfall kvenna í stjórnnum fyrirtækja

**Kynjakvótar
í stjórnnum
fyrirtækja**

Samantekt

Dregið hefur úr launamun karla og kvenna síðustu ár. Kynbundinn launamunur er þó enn til staðar, óháð því hvort að litið er á mun á atvinnutekjum, óleiðréttan launamun eða leiðréttan launamun

Leiðréttur launamunur þýðir ekki það sama og "raunverulegur" eða réttur launamunur. Það getur verið mikilvægt að horfa til ólíka mælikvarða til að skilja hvað liggur að baki ólíkra útkomna karla og kvenna á vinnumarkaði

Vinnumarkaðurinn er enn mjög kynskiptur þegar litið er til atvinnugreina og starfa. Það útskýrir að miklu leyti þann óleiðréttan launamun sem er til staðar

Laun eru að meðaltali lægri í svo kölluðum kvennastéttum. Margar þær stéttir heyrast undir opinbera geirann